

BETÆNKNING**Afgivet af Familie og Sundhedsudvalget****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte ændringsforslag til Inatsisartutlov nr. 5 af 19. november 2020 om orlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption således, at forældreorloven forlænges fra 21 til 37 uger og at forældrene får frihed til selv at fordele orloven.

Fremsat af medlem af Inatsisartut Anna Wangenheim

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Mala Høy Kúko, Siumut, formand

Medlem af Inatsisartut Anna Wangenheim, Demokraatit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Doris J. Jensen, Siumut

Medlem af Inatsisartut Dines Mikaelson, Siumut

Medlem af Inatsisartut Mikivuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Edvard Nielsen Aronsen, Inuit Ataqatigiit, suppleant

Medlem af Inatsisartut Mette Arqe-Hammeken, Naleraq

Udvalget har efter 1. behandlingen 30. april under FM2024 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Med det fremsatte beslutningsforslag vil Naalakkersuisut blive pålagt at fremsætte forslag til ændringer i Inatsisartutloven nr. 5 af 19. november 2020 om orlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption således, at forældreorloven forlænges fra 21 til 37 uger og at forældrene selv får frihed til at fordele orloven. Det fremgår i forslagets begrundelse at der en del udfordringer i forhold til kvaliteten og forventningen til daginstitutionsområdet og skoleområdet. Forslagsstiller mener at forslaget skal ses i overordnet sammenhæng med familierpolitikken og øge incitamentet til at stifte familie.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Der var bred opbakning og tilslutning til forslaget og debatten berørte mange punkter omkring de nuværende udfordringer i daginstitutionsområdet og om at sikre familierne bedre vilkår i

deres dagligdag. Derudover berørte debatten også øremærket barsel for fædre og Naalakkersuisut fremførte at kvinder mister gennemsnitligt 10% af deres livsindkomst for hvert barn hun får, mens mandens indkomst er stort set upåvirket. Debatten berørte også vilkårene for personer i det private erhverv, særligt vilkårene for frisørerne. Derudover blev vilkår for barsel hos fisker og fanger familier nævnt som særlig udfordrende.

Punktet blev af den baggrund henvist til udvalgsbehandling.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagens begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagens realisering således at det anslås at omkostningerne ved at udvide forældreorloven vil koste i alt 11,9 millioner kroner. Derudover anfører forslagsstiller at vedtagelse af forslaget vil betyde øgede udgifter det private erhverv i og med der skal være barselvikarer i den udvidede periode. Forældre vil få ret til, men ikke pligt til at udvide forældreorloven i 16 uger.

Udvalget vil den sammenhæng bemærke, at der er usikkerheder i forhold til hvor mange der vil benytte retten til den udvidede mulighed for forældreorlov.

Orienteringsmøde med Naalakkersuisut den 6.maj

Naalakkersuisut for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender inviterede udvalget til en gennemgang af de nuværende regler og orienterede om forhold med betydning for realiseringen af nærværende forslag. Materiale fra mødet er vedlagt betænkningen som bilag 1.

Deputationer

KNAPK har haft foretræde for udvalget den 14.maj og bidrog med deres perspektiver og overvejelser om forslaget.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget modtog fyldestgørende materiale og information om fordelene ved at udvide forældreorloven ved orienteringsmødet med Naalakkersuisut. Derudover modtog udvalget information i forhold til forslagens realisering. Særligt vil udvalget fremhæve de positive effekter for barnet når man forlænger barselsoorloven, hvor det ses at børn af forældre der tog længere orlov, havde bedre trivsel i 7. og 8.klasse. Ligeledes styrker det barnets sociale og emotionelle stabilitet og børn af socialt udsatte har størst gevinst ved en forlængelse af orloven, hvor det ses at børn har mindre fravær og højere karakter i 9.klasse. Udvalget anser disse påviste effekter som meget tungtvejende forhold ved udvalgsbehandlingen af forslaget.

Derudover bemærker udvalget, at der i Norden er erfaring for, at øremærkning af orloven er det mest effektive redskab til at få fædre til at tage mere af orloven. Udvalget bemærker i den sammenhæng, at forslaget lægger op til at det skal være op til forældrene at fordele den udvidede orlov.

Udvalget vil også afslutningsvist bemærke at Naalakkersuisut har en række forslag til forbedringer for selvstændige og henviser til side 18 i bilag 1. Det er således vigtigt at der ved realiseringen af forslaget gøres overvejelser om forbedringer for selvstændige, herunder fiskere og fangere.

Udvalgets indstillinger

- Et enigt udvalg indstiller forslaget til vedtagelse

Et enigt udvalg opfordrer Naalakkersuisut til at inddrage KNAPK i det videre arbejde. Yderligere opfordres der til at borgerne holdes orienteret om hvornår det forventes at loven træder i kraft.

Naleraq kommer med følgende mindretalsudtalelse:

Pkt. 98 FM 2024 - mindretalsudtalelse

Om forlængelse af orlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption i flere uger ønsker Naleraq at der findes en løsning for fangerne, fiskerne og selvstændige, fordi vi kan se at der altid er forskelsbehandling, og det kan vi, fra Naleraq, ikke acceptere.

En af det ting vi har lagt mærke til, er at man skal bruge de sidste 3 måneders indtægter og hvis det er misvisende så bruges årsindkomsten - fra Naleraq mener vi at det er forskelsbehandling. Fordi samleveren ligesom os også har arbejde hele året, hvor hun bearbejder de fangst manden kommer med.

Iht. KNAPK's udtalelse så har politikkerne gået hen over de nævnte grupper og at man derfor er træt af den behandling, hvorfor de er begyndt at råbe op, det kan vi sagtens forstå godt fra Naleraq's side og at vi mener at det er på sin plads, at man er begyndt at være mere synlig, fordi man skal behandles ens her i landet mht. de overskrifter der berører samfundsborgerne og at man derfor bliver nødt til at behandle dem ens, et barn er et barn og alle børn bør behandles ens i vores land.

Vi kommer med mindretalsudtalelse fra Naleraq, fordi vi ikke accepterer dette og mener at der skal handles fremfor at snakkes.

I Naleraq finder vi det meget vigtigt, at fangernes og fiskernes samleverer får det samme behandling, og vi vil fra Naleraq udtale os om at fangernes og fiskernes samleverer også arbejder hele tiden uden at sætte tal på timerne, så er der allerede beviser på det, fordi det arbejder fra tidlig morgen til sen aften, hvor de bearbejder de fangst der kommer hjem med, fordi det er deres arbejde.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Mala Høy Kúko
Formand

Anna Wangenheim
Næstformand

Doris J. Jensen

Dines Mikaelen

Mikivuk Thomassen

Edvard Nielsen Aronsen

Mette Arge-Hammeken